

לקוטי תורה • פרשת נצבים • מאמר 7

ביאור ע"פ כי כארץ

ביאור על "כי כארץ"

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/nitzavim/7](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/nitzavim/7)

1 ביאור ע"פ כי כארץ

ביאור על [הפסוק] "כי כארץ".

2 להבין שורש הדברים הנ"ל. הנה תחלה יש להבין כללות ענין ראש השנה ויוהכ"פ [ויום הכפורים] ועשיית

[ועשרת ימי תשובה] שהוא זמן התיקון לתקן פגם העוונות והחטאים וכמארוז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה]

ע"פ דרשו ה' בהמצאו אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליוהכ"פ [ליום הכפורים].

כדי להבין את שורש הדברים שנזכרו לעיל, יש להבין תחילה את ענינם הכללי של ראש השנה, יום הכיפורים ועשרת ימי תשובה: זהו זמן התיקון, לתקן את הפגם שגרמו העוונות והחטאים. וכפי שאמרו חז"ל על הפסוק "דרשו ה' בהימצאו": "אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים".

ומפורש בתורה כי ביום הזה יכפר כו'. ולהבין ענין התיקון הזה איך הוא (ועמ"ש בד"ה תקעו בחדש שופר) והענין הוא כי הנה בר"ה [בראש השנה] הוא בנין הנוק' [הנוקבא] שהיא מלכות דאצילות.

ובתורה נאמר במפורש: "כי ביום הזה יכפר" וכו'. כדי להבין כיצד נעשה התיקון הזה (וראו מה שכתוב במאמר המתחיל "תקעו בחודש שופר"), יש להסביר שבראש השנה נבנית הנוקבא, שהיא מלכות שבאצילות.

וכמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע כו' פי' עד"מ כאשר בית אחד נתקלקל באיזה מקום באמצעו או בתחתיתו

כמו שכתוב: "ויבן ה' אלקים את הצלע" וכו'. המשל הוא, למשל, לבית שניזוק במקום כלשהו באמצעו או בחלקו התחתון.

הנה כדי לתקן אותו הקלקול ההכרח שיחזרו ויבנו כל הבית מחדש מיסודו עד גגו שבהתחדשות הבנין יכולים לתקן ולעשות קיום חזק גם באותו מקום המקולקל כו'.

כדי לתקן את הנזק הזה, צריך לבנות מחדש את הבית כולו, מן היסוד ועד הגג; שכן בבנייה המחודשת אפשר לתקן את המקום שניזוק ולחזק אותו כך שיעמוד היטב לאורך זמן, וכו'.

3 והנמשל יובן מזה כי פגם העוונות וחטאים עשו חסרון וקלקול למעלה בע"ס [בעשר ספירות] דאצילות. כי

שלשים כלכים דזו"ג [דזעיר אנפין ונוקבא] דאצילות נעשים נשמה לבי"ע עשרה כלים הפנימיים בבריאה והתיכונים ביצירה והחיצונים בעשייה.

מן המשל הזה יובן גם הנמשל: הפגם של העוונות והחטאים גרם לחיסרון ולקלקול למעלה, בעשר הספירות של אצילות. שלושים הכלים של ז"א ונוקבא דאצילות נעשים נשמה לבריאה, יצירה ועשיה: עשרת הכלים הפנימיים בבריאה, האמצעיים ביצירה והחיצוניים בעשיה.

וא"כ גם מי שיש לו רק נפש דעשייה מגיע הפגם מעונו גם באצילות היינו בעשרה כלים החיצונים דאצי המלובשים בעשייה.

אם כן, גם מי שיש לו רק נפש דעשייה, הפגם שגורם עונו מגיע גם לאצילות, כלומר לעשרת הכלים החיצוניים של אצילות המלובשים בעשייה.

4 וזהו מ"ש הפושעים בי בגופא דמלכא. ועיין בזהר פ' תזריע ובע"ח [ובעץ חיים] בדרוש הנגעים. והעצה לתקן זה הוא עד"מ לבנות הבית מחדש.

וזהו [פירוש] הכתוב: "הפושעים ב"י" — בגופו של המלך. ועיינו בזהר, פרשת תזריע, ובעץ חיים, בדרוש הנגעים. והעצה לתקן זאת היא, בדרך משל, לבנות את הבית מחדש.

וזהו ענין ראש השנה זה היום תחלת מעשיך בנין המל' וכן למעלה עד רום המעלות הכל נבנה מחדש לחדש כל ההשתלשלות מאין כו' מעצמות המאציל.

וזהו עניינה של ראש השנה, "זה היום תחילת מעשיך": בניינה של מלכות. וכך גם למעלה, עד רום המעלות, הכול נבנה מחדש, כדי לחדש את כל ההשתלשלות מאין כו', מעצמות המאציל ממש.

ובזה יתמלאו כל הפגמים שנעשו באורות וכלים דע"ס [דעשר ספירות] דאבי"ע [דאצילות בריאה יצירה עשיה] כי אנת הוא שלימותא דכולהו כו'

ובכך יתמלאו כל הפגמים שנעשו באורות ובכלים של עשר הספירות דאצילות, בריאה, יצירה ועשיה, כי "אנת הוא שלימותא דכולהו" כו'.

(ועיין בזה בלק) (דקפ"ז ע"א) זילי נטורי ביתך כו' המשיל בחינת התלבשות המל' בבי"ע ג"כ לבחינת בית כו'

(ועיינו בזה בזהר, פרשת בלק, דף קפ"ז ע"א: "זילי נטורי ביתך" כו'; הוא מדמה גם את בחינת התלבשות מלכות בבריאה, ביצירה ובעשיה לבחינת בית כו').

וגם המל' עצמה נק' בית כנודע ומבואר במ"א ע"פ מזמור שיר חנכת הבית וע"ש. ועמ"ש ע"פ תבנה ותכונן עיר סיחון כו'.

וגם מלכות עצמה נקראת בית, כידוע ומבואר במקום אחר על הפסוק "מזמור שיר חנוכת הבית"; ועיינו שם. וכן עיינו במה שנכתב על הפסוק "תבנה ותכונן עיר סיחון" כו'.

5 ועיין בע"ח [בעץ חיים] שער מ"א בפ"י כי תבנה בית חדש כו' ויש לומר כי הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] אל תקרי בניך אלא בוניך.

ועיין בעץ חיים, שער מ"א, בפירוש הפסוק "כי תבנה בית חדש" וכו'. ויש לומר כך: חז"ל אמרו, "אל תקרי בניך אלא בוניך",

שעוסקים בבנינו של עולם כו' אך מי שחטא ופגם בבנין הזה כנ"ל ע"ז נאמר כי תבנה בית חדש שצריך לבנות הבית מחדש

שהם עוסקים בבנינו של עולם וכו'. אך מי שחטא ופגם בבנין הזה, כנזכר לעיל, עליו נאמר "כי תבנה בית חדש": עליו לבנות את הבית מחדש;

והיינו על ידי התשובה מעומקא דליבא ועשית מעקה על דרך תשובת הגדר שהיא בחי' שמירה שלא יפול ח"ו [חס ושלום] וכמ"ש ע"פ וגלחה את ראשה כו' ע"ש:

כלומר, באמצעות תשובה מעומק הלב. "ועשית מעקה" — בדומה לתשובה של עשיית גדר, שהיא בחינת שמירה, כדי שלא יפול, חס ושלום; וכמו שכתוב על הפסוק "וגלחה את ראשה" וכו', עיין שם.

6 והנה להבין ביאור ענין הנ"ל. צריך להקדים ענין ירידת הנשמות שהיא צורך עלייה והיינו על ידי אשר קדשנו במצותיו ומה שאמרו קדושים תהיו יכול כמוני כו'.

כדי להבין את ביאור העניין האמור, יש להקדים ולבאר את ירידת הנשמות, שהיא לצורך עלייה; כלומר, על ידי "אשר קדשנו במצותיו", ועל דברי חז"ל: "קדושים תהיו" — "יכול כמוני?" וכו'.

כי הנה שרש נש"י [נשמות ישראל] נמשכין מבחי' חכמה דאצילות הנק' מוחין דאבא שהרי נאמר בנים אתם לה' בני בכורי ישראל והבן נמשך מטפה הרוחניות שבמוח האב (ועיין בסש"ב [בספר של בינונים] ח"א [חלק א'] פ"ב [פרק ב'] ופרק י"ח)

שורש נשמות ישראל נמשך מבחינת חכמה דאצילות, הנקראת מוחין דאבא. על כך נאמר "בנים אתם לה'", וכן "בני בכורי ישראל"; והבן נמשך מטיפה רוחנית שבמוח האב (ועיין בספר של בינונים (תניא), חלק א, פרקים ב ויח).

וזהו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית כי בחי' חכמה נק' ראשית וזה נק' עלו במחשבה וזהו פירוש "בראשית" — בשביל ישראל, הנקראים "ראשית", שכן בחינת חכמה נקראת "ראשית". ועל כך נאמר "עלו במחשבה".

וזהו שאמרו ג"כ גבי ר"ע [רבי עקיבא] (במנחות פ"ג [פרק ג]) ששאל משה רבינו ע"ה [עליו השלום] להקדוש ברוך הוא וכי זו תורה וזו שכרה. והשיב לו הקב"ה שתוק כך עלה במחשבה לפני.

וזהו גם מה שאמרו על רבי עקיבא (במנחות, פרק ג): משה רבנו, עליו השלום, שאל את הקדוש ברוך הוא: "וכי זו תורה וזו שכרה?" והקדוש ברוך הוא השיב לו: "שתוק, כך עלה במחשבה לפני".

דהיינו במו"ס [במוחא סתימאה] שלמעלה מעלה מחכמה דאצי" כו' [והיינו שע"י מס"נ [מסירות נפש] עלו במחשבה עילאה דמו"ס [דמוחא סתימאה] ועיין בזהר פ' נח (דס"ה ע"א)

כלומר, במוחא סתימאה, שלמעלה הרבה מאוד מחכמה דאצילות וכו'. [כלומר, על ידי מסירות נפשם עלו למחשבה העליונה של מוחא סתימאה. ועינינו בזהר, פרשת נח (דף סה ע"א),

שיש מעלות ומדרגות גבוה מעל גבוה שנק' מחשבה עילאה כו' (ועיין בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער נפ"א [נפילת אפים] ספ"ה פ"ו)].

שיש מדרגות ורמות, זו למעלה מזו, הנקראות מחשבה עליונה וכו' (ועינינו בפרי עץ חיים, שער נפילת אפים, סוף פרק ה [ו] פרק ו).

והנה ענין ירידת הנשמות בגופים צורך עליה היינו שעל ידי בירורים הנ"ל יעלו למעלה יותר והוא בבחי' אור הכתר שלמעלה מעלה מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] וע"ז נאמר ואנשי קדש תהיון לי

והנה, משמעות הדבר שירידת הנשמות לגופים היא לצורך עליה היא שעל ידי הבירורים האמורים הן יעלו למעלה עוד יותר — לבחינת אור הכתר, שלמעלה הרבה מאוד מבחינת חכמה עילאה. ועל כך נאמר: "ואנשי קודש תהיון לי".

(כי קדש היינו מו"ס [מוחא סתימאה] שהוא בבחי' כתר והענין כי קדוש בוי"ו הנה הוא בחי' הארה בעלמא הנמשך מהכתר להוות בחי' חכמה דאבא יונק ממזל הח' שהוא בחי' שערות כמשל השערה ש היא רק מותרי מוחין ואינו ערוך לעצמיות המוחין.

(כי קודש הוא מוחא סתימאה, שהיא בבחינת כתר. והענין הוא ש"קדוש" בוי"ו הוא בחינת הארה בלבד, הנמשכת מהכתר כדי להוות את בחינת חכמה דאבא. היא יונקת מהמזל השמיני, שהוא בחינת שערות; בדומה לשערה, שהיא רק מותרי מוחין ואינה בערך לעצמיות המוחין).

ויובן זה ביותר על פי מה שידוע דלפעמים משמע שמהשערות יש יניקת החיצונים ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] שער באשה ערוה ועיין באדרא (דקמ"ב א') וכן כלוים והעבירו תער וביפ"ת [וביפת תאר] וגלחה את ראשה.

והדבר יובן ביתר שאת על פי הידוע, שלעתים משתמע שהכוחות החיצוניים יונקים מן השערות. לכן אמרו חז"ל: "שער באשה ערוה"; ועינינו באדרא (דף קמ"ב ע"א). וכן אצל הלויים נאמר: "והעבירו תער", ובאשת יפת תואר: "וגלחה את ראשה".

ולפעמים משמע דקדושה תלי בשערות כמ"ש בנזיר קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. ועיין בזהר פרשת תזריע (דמ"ח סע"ב [סוף עמוד ב]) ובמש"ש [ובמה שכתוב שם].

ולעתים משתמע שהקדושה תלויה בשערות, כמו שנאמר בנזיר: "קדוש יהיה, גדל פרע שער ראשו". ועינינו בזהר, פרשת תזריע (דף מ"ח ע"ב), ובמה שנכתב שם.

אך הענין כי הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] שיחת חולין של ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] צריכין לימוד פי שיחת חולין הוא כמו בחיי נובלות שלו ולפי שהוא ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] ע"כ גם בנבלות שלו יש דבר חכמה.

אלא הענין הוא כך: חז"ל אמרו: "שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה לימוד". כלומר, שיחת חולין דומה לבחינת הנובלות של אדם; ומכיוון שהוא תלמיד חכם, גם בנבלות שלו יש דבר חכמה.

משא"כ שיחת חולין ונובלות של שאר בני אדם [בני אדם] יהיו דברים בטלים כו' כמ"כ [כמו כן] בחיי השערות הוא בחיי נובלות והוא בחיי המשכה בצמצום רב ועצום

לעומת זאת, שיחת החולין והנובלות של שאר בני האדם הן דברים בטלים וכו'. כך גם בחינת השערות היא בחינת נובלות: המשכה בצמצום רב ועצום,

ולא מבחיני עצמיות המוחין כנ"ל ונמשל לשיחת חולין שאינו עצמיות השכל ואעפ"כ [ואף על פי כן] הנה יש בחיי ומדרגה ששערות הן קדושה עליונה שי"ג מדה"ר [מדות הרחמים] נק' תיקוני דיקנא.

ולא מבחינת עצם המוחין, כנזכר לעיל. הדבר דומה לשיחת חולין, שאינה עצם השכל. ואף על פי כן, יש בחינה ומדרגה שבה השערות הן קדושה עליונה, שהרי י"ג מידות הרחמים נקראות תיקוני דיקנא.

וכתיב שער רישיי [רישיה] כעמר נקא להיות שהן המשכות מבחי' קדש העליון בחי' כתר ישת חשך סתרו שהמהות אינו מושג כלל רק אחר שנמשך בבחי' צמצום ושערות אז החכמה תתהווה מבחי' מזל החי' כנ"ל.

ונאמר: "שער ראשו כעמר נקא", משום שהם המשכות מבחינת הקדושה העליונה, בחינת כתר, שעליה נאמר: "ישת חושך סתרו". מהותה אינה מושגת כלל; רק לאחר שהיא נמשכת בדרך של צמצום ושערות, מתהווה החכמה מבחינת מזל השמיני, כפי שזכר לעיל.

וזהו בחי' קדוש שהוי"ו בחי' קוצין ושערות הנמשך מבחי' קדש ע"כ שערות אלו הן קדושה נפלאה וזו בחינת קדוש: הוי' היא בחינת קוצין ושערות הנמשכים מבחינת קודש. לכן שערות אלו הן קדושה נפלאה,

כי רק על ידי צמצום זה יכול להיות איזה גילוי כו' מ שא"כ מה שלמעלה מהצמצום לית מחשבה דח"ע [דחכמה עילאה] תפיסא ביה משא"כ בבחי'

שכן רק באמצעות צמצום זה יכולה להיות איזו התגלות וכו'; ואילו מה שלמעלה מן הצמצום, "לית מחשבה" של חכמה עילאה "תפיסא ביה". ואילו בבחינת

שערות שלמטה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] שער באשה ערוה שיש יניקה לחיצונים אחידן בשערהא כו' כמבואר בזהר פרשת אחרי (ד"ס ע"ב) וע"ז נאמר כרחל לפני גוזזיה נאלמה כו'.

שערות שלמטה, אמרו חז"ל: "שער באשה ערוה", משום שיש יניקה לחיצונים, "אחידן בשערהא" וכו', כמבואר בזהר פרשת אחרי (ד"ס ע"ב). ועל כך נאמר: "כרחל לפני גוזזיה נאלמה" וכו'.

כי בחי' מל' היא בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] המתלבשת בתוכיות העולמות ע"כ כשנמשך מבחי' זו המלובשת בכי"ע ע"י צמצום רב ועצום כמו בחי' שערות יכול להיות ג"כ יניקה החיצונים כו'.

כי בחינת מלכות היא בחינת ממלא כל עלמין, המתלבשת בפנימיות העולמות. לכן, כאשר נמשכת בחינה זו, המלובשת בבריאה, ביצירה ובעשיה, באמצעות צמצום רב ועצום, בדומה לבחינת שערות, יכולה להיות ממנה גם יניקה לחיצונים וכו'.

ועמ"ש מזה ע"פ ויקח קרח ובד"ה ונקדשתי בתוך בני ישראל. וממוצא דבר נשמע איחך שהשערות אין ערוך לבחינת המוחין עצמן שהרי שער באשה ערוה כו'

וראה מה שנכתב על כך על [הפסוק] "ויקח קרח", ובמאמר המתחיל "ונקדשתי בתוך בני ישראל". וממה שהתברר אפשר ללמוד גם את העניין האחר: שהשערות אינן בערך כלל לבחינת המוחין עצמם, שהרי "שער באשה ערוה" וכו',

ובחיי מוחין דמלי' עצמן דבריאה יצירה עשיה הן מקור חיות העולמות דקדושה כו' והיינו לפי שהן כבר נמשכו בצמצום רב ועצום עד שאין ערוך לגבי העצמיות.

ואילו בחינת המוחין של מלכות עצמה, בבריאה, ביצירה ובעשיה, היא מקור החיות של עולמות הקדושה וכו'. והיינו משום [שהשערות] כבר נמשכו בצמצום גדול ועצום, עד שאין להן ערך ביחס לעצמות.

א"כ כמ"כ [כמו כן] מזה נשכיל בענין שערות דת"ד [דתיקוני דיקנא] הנקי קדוש בוא"ו שג"כ אין להם ערך כלל לבחי' קדש העליון שהוא מו"ס [מוחא סתימאה] דא"א שמשם מקור התהוות השערות דת"ד [דתיקוני דיקנא] כו'

אם כן, מכאן נוכל להכין גם את עניין שערות תיקוני הדיקנא, הנקראות "קדוש" בוי"ו: גם הן אינן בערך כלל לבחינת קודש העליון, שהוא מוחא סתימאה של אריך אנפין, שממנו מקור התהוותן של שערות תיקוני הדיקנא וכו';

דאף על פי ששערות אלו הן קדושה עצומה ונפלאה מכל מקום אינן ערוך לגבי עצמיות הכתר ומו"ס [ומוחא סתימאה] וכמ"ש במ"א דשערות הן רק בחי' צומח שבמדבר כו'.

שכן אף ששערות אלו הן קדושה עצומה ונפלאה, מכל מקום אין להן ערך ביחס לעצמות הכתר ומוחא סתימאה; וכמו שכתוב במקום אחר, שהשערות הן רק בחינת הצומח שבמדבר וכו'.

9 והנה הנשמות שרשן מחכמה דאצילות המקבלת מבחינת שערות דמו"ס [דמוחא סתימאה] ועליין היינו בבחי' קדש העליון שלמעלה מבחי' קדוש

והנה, שורש הנשמות הוא בחכמה דאצילות, המקבלת מבחינת השערות של מוחא סתימאה; ועלייתן היא לבחינת קודש העליון, שלמעלה מבחינת קדוש.

והיינו ע"י התומ"צ [התורה ומצות] תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן תר"ך עמודי אור היינו ששרשן בבחי' כתר העליון שממנו נמשכים תר"ך עמודי אור שהעמוד מחבר הגג עם הקרקע ויכולים לעלות בו וע"י על הגג כו'

והדבר נעשה באמצעות התורה והמצוות: תרי"ג מצוות התורה ושבע מצוות דרבנן, שהן תר"ך עמודי אור; כלומר, שורשן בבחינת כתר העליון, שממנו נמשכים תר"ך עמודי אור. העמוד מחבר את הגג עם הקרקע, ואפשר לעלות בו אל הגג, ועל ידו לעלות אל הגג וכו'.

והנה ע"ז נאמר ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים וע,ז אמר יכול כמוני ת"ל [תלמוד לומר] כי קדוש אני קדושתו למעלה מקדושתכם.

ועל כך נאמר: "ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים". ועל כך אמרו: "יכול כמוני? תלמוד לומר: כי קדוש אני — קדושתו למעלה מקדושתכם".

פ"י כי הגם שע"י המצות מגיעין ועולין עד בחינת אור הכתר מ"מ קדושתו למעלה כו'.

פירוש הדבר: אף שעל ידי המצוות מגיעים ועולים עד לבחינת אור הכתר, מכל מקום "קדושתו למעלה" וכו'.

אך באמת ג"ז [גם זה] אינו מובן מה בא להשמיענו ודאי ידוע שבחי הכתר כ"כ [כל כך] כלא חשיב לגבי עצמות א"ס ב"ה כו'

אך לאמיתו של דבר, גם דבר זה אינו מובן: מה בא המדרש ללמדנו? הרי ידוע שבחינת כתר נחשבת כלא כלום ממש ביחס לעצמות אין סוף ברוך הוא וכו'.

שהוא ית' נק' עושה פלא היינו שהכתר שהוא פלא עליון כעשיה גשמיות חשוב אצלו ית'.

שהרי הוא יתברך נקרא "עושה פלא", כלומר, הכתר, שהוא פלא עליון, נחשב אצלו יתברך כעשיה גשמית.

10 וא"כ קדושתו ית' למעלה מעלה לין קץ על קדושתנו אפי' [אפילו] לאחר עליי' [עלייה] הנשמות בקדש העליון דכתר.

אם כן, קדושתו יתברך נעלה לאין קץ מקדושתנו, אפילו לאחר עליית הנשמות אל הקודש העליון של כתר.

אך הענין כי הנה ידוע דבחי' מלי דא"ס נעשה כתר לנאצלים. ודרך כלל בחי' הכתר הוא בחי' ממוצע בין עצמות אור א"ס לנאצלים והממוצע יש בו מבחי' תחתונה שבמאציל

אך העניין הוא כך: ידוע שמלכות של אין סוף נעשית כתר לנאצלים. ובכללות, כתר הוא בחינת ממוצע בין עצמות אור אין סוף לבין הנאצלים; ובממוצע יש משהו מן הבחינה התחתונה שבמאציל,

והוא בחי' ע"י ויש בו ג"כ בחי' שרש הנאצלים והוא בחי' א"א וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"א באריכות.

והיא בחינת עתיק יומין; ויש בו גם בחינת שורש הנאצלים, והיא בחינת אריך אנפין, כפי שמבואר בהרחבה בעץ חיים, שער 41.

11 והנה בחיי עתיק יומין להיותו בחיי א"ס הוא למעלה מעלה הרבה מבחי' א"א שרש הנאצלים

והנה, בחינת עתיק יומין, בהיותה בחינה של אין סוף, נעלית מאוד מאוד מבחינת אריך אנפין, שורש הנאצלים [המדרגות הנאצלות];

ולכן נק' עתיק לשון המעתיק הרים שנעתק ונבדל מבחי' הנאצלים כו' ואע"פ [ואף על פי] שבחי' ע"י [עתיק יומין] הוא בחי' תחתונה דא"ס מ"מ הוא למעלה מעלה לאין קץ משרש הנאצלים כו'.

ולכן הוא נקרא עתיק, מלשון "המעתיק הרים": שכן הוא נעתק ונבדל מבחינת הנאצלים וכו'. ואף שבחינת עתיק יומין היא הבחינה התחתונה של אין סוף, בכל זאת היא נעלית לאין קץ משורש הנאצלים וכו'.

12 והנה ע"י המצות הוא העליי' [העלייה] בבחינת כתר כנ"ל ולזה אמר יכול כמוני אין ר"ל [רוצה לומר] כמוני

ממש מהותו ועצמותו

והנה, באמצעות המצוות העלייה היא לבחינת כתר, כנזכר לעיל. לכן, כשאמר "יכול כמוני?", אין כוונתו "כמוני" ממש, כלומר למהותי ועצמותי,

רק כמוני היינו בחי' אור א"ס שבכתר והוא בחי' ע"י שהוא בחי' התחתונה שבמאציל כנ"ל שהרי ע"י מכלל בחי' הכתר הוא.

אלא "כמוני" פירושו בחינת אור אין סוף שבכתר, והיא בחינת עתיק יומין, הבחינה התחתונה שבמאציל, כנזכר לעיל; שהרי עתיק יומין כלול בבחינת כתר.

לזה אמר ת"ל [תלמוד לומר] כי קדוש אני כו' כי ע"י המצות העליי' [העלייה] בבחי' א"א כי תרי"ג מצות נמשכין מתרי"ג ארחין דגלגלתא.

על כך אמר: "תלמוד לומר: כי קדוש אני" וכו', שכן באמצעות המצוות העלייה היא לבחינת אריך אנפין, שהרי תרי"ג המצוות נמשכות מתרי"ג ארחין דגלגלתא (הגולגולת).

13 וזהו בחי' קדש העליון שלמעלה מבחי' קדוש כנ"ל באריכות אבל בחי' ע"י ע"ז נאמר קדושתו למעלה

כו'.

וזהו בחינת הקדושה העליונה, שלמעלה מבחינת "קדוש", כפי שהוסבר באריכות לעיל. אבל על בחינת עתיק יומין נאמר: "קדושתו למעלה" וכו'.

וזהו ענין המלך הקדוש שאומרים בעשיית [בעשרת ימי תשובה] שהוא בחיי מלכות דא"ס שהוא בחיי קדושתו שלמעלה מקדושתכם וע"כ אז זמן התיקון למלאות כל הפגמים שנעשו ע"י העונות והחטאים.

וזהו פירוש "המלך הקדוש" שאומרים בעשרת ימי תשובה: זו בחינת מלכות של אין סוף, שהיא בחינת "קדושתו שלמעלה מקדושתכם". לכן זהו זמן התיקון, למלא את כל הפגמים שנוצרו בעקבות העונות והחטאים.

מאחר שקדושה זו המתגלה בעשיית [בעשרת ימי תשובה] היא מקור לקדושת המצות ולמעלה הרבה ממנה ע"כ יש ביכולת [ביכולתו] להמשיך מקור הקדושה מחדש ולמלאות כל פגם וחסרון כו'.

מכיוון שקדושה זו, שמתגלית בעשרת ימי תשובה, היא המקור לקדושת המצוות ונעלית ממנה בהרבה, יש בכוחה להמשיך מחדש את מקור הקדושה ולמלא כל פגם וחסרון וכו'.

וזהו ג"כ ענין הברכה שעל כל המצות להמשיך לבחי' קדושת המצות שהוא קדושת הכתר מבחי' מלכות דא"ס שהוא בחיי קדושתו שלמעלה מקדושתכם כו'.

וזהו גם עניינה של הברכה על כל המצוות: להמשיך לבחינת קדושת המצוות, שהיא קדושת כתר, מבחינת מלכות של אין סוף, שהיא בחינת "קדושתו שלמעלה מקדושתכם" וכו'.

(ועמ"ש במ"א ע"פ ואתחנן שכרכת המצות הוא מבחי' אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שמאליה ומעצמה להיות עי"ז באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] ע"ש ולכן א"ש [אתי שפיר] שזהו מבחי' קדושתו כו' ע"ד שנתבאר במ"א פ"י יכול כמוני ת"ל [תלמוד לומר] כו'.

(וראו מה שכתוב במקום אחר על הפסוק "ואתחנן": ברכת המצוות היא מבחינת אתערותא דלעילא שבאה מאליה ומעצמה, כדי שעל ידה, באמצעות אתערותא דלתתא, תבוא אתערותא דלעילא; עיינו שם. לכן מובן היטב שהיא מבחינת "קדושתו" וכו', על דרך מה שהתבאר במקום אחר בפירוש "האם יכול להיות כמוני? הפסוק מלמד" וכו',

קדושתו למעלה מקדושתכם שיש אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שנמשכת ע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] והוא הנמשך ע"י מעשה המצות שבאתעדל"ת [שבאתערותא דלתתא] נמשך אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] וזהו ענין קדושתכם ויש אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] קודם אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] להעלות ממטה למעלה ואתעדל"ע [ואתערותא דלעילא] זו גדלה מעלתה מאד מאותה שע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] שאין

"קדושתו למעלה מקדושתכם": יש אתערותא דלעילא שנמשכת על ידי אתערותא דלתתא; וזהו ההמשכה שנוצרת על ידי קיום המצוות, שכן באמצעות אתערותא דלתתא נמשכת אתערותא דלעילא — וזהו ענין "קדושתכם". ויש אתערותא דלעילא שקודמת לאתערותא דלתתא, כדי להעלות מלמטה למעלה; ומעלתה של אתערותא דלעילא זו גדולה בהרבה מזו שבאה על ידי אתערותא דלתתא, משום ש

אתעדלית [אתערותא דלתתא] יכולה להגיע אליה כו' ועי' כיוונו קדושתיש למעלה מקדושתכם הרי אי'כ ברכת המצות שהיא בחי' אתעדלית [אתערותא דלעילא] זו שרשה מבחי' קדושת כו' ואין זה סותר למי'ש כאן דפי' קדושת כור היינו בחי' עי' מל' דא"ס

אתערותא דלתתא אינה יכולה להגיע אליה וכו'. ולכך התכוונו באומרם "קדושתיש למעלה מקדושתכם". אם כן, ברכת המצות, שהיא בחינת אתערותא דלעילא זו, שורשה בבחינת "קדושתיש" וכו'. ואין הדבר סותר את מה שכתוב כאן, שפירוש "קדושתיש" וכו' הוא בחינת עתיק יומין, מלכות של אין סוף;

כי שרש אתעדלית [אתערותא דלעילא] זו היא נמשכת באמת מבחי' עי' מל' דא"ס כו' אלא שבברכת המצות ההמשכה הוא רק כדי להיות עי' באתעדלית [באתערותא דלתתא] אתעדלית [אתערותא דלעילא] כו' עמ"ש ע"פ לסוסתי כו' גבי שיר השירים.

כי שורשה של אתערותא דלעילא זו נמשך באמת מבחינת עתיק יומין, מלכות של אין סוף וכו'. אלא שבברכת המצות ההמשכה היא רק כדי שעל ידה, באמצעות אתערותא דלתתא, תבוא אתערותא דלעילא וכו'. ראו מה שכתוב על הפסוק "לסוסתי" וכו', במאמר על שיר השירים.

אבל בעשיית [בעשרת ימי תשובה] שאומרים המלך הקדוש הוא גילוי גדול מבחינה זו למלאות כל הפגמים שנעשו בהאתעדלית [בהאתערותא דלתתא] ואתעדלית [ואתערותא דלעילא] שע"י אתעדלית [אתערותא דלתתא]: אבל בעשרת ימי תשובה, כשאומרים "המלך הקדוש", יש גילוי גדול מבחינה זו, כדי להשלים את כל הפגמים שנעשו באתערותא דלתתא, ובאתערותא דלעילא [שבאה] באמצעות אתערותא דלתתא.

14 ב וזהו ענין כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח. דר"ל [דרוצה לומר] בקדושה הנמשכת עי' המצות שנק' זריעה כמ"ש זורע צדקות מצמיח ישועות שהזריעה הוא אתעדלית [אתערותא דלתתא] והצמיחה היא אתעדלית [אתערותא דלעילא] שעל ידה.

(2) וזהו פירוש הפסוק: "כמו שהארץ מצמיחה את יכולה, וכמו שגן מצמיח את מה שנזרע בו". כלומר, מדובר בקדושה הנמשכת באמצעות המצות, הנקראות "זריעה", ככתוב: "זורע צדקות, מצמיח ישועות". הזריעה היא אתערותא דלתתא, והצמיחה היא אתערותא דלעילא שבאה בעקבותיה.

ומשל בחי' זו למה שהארץ והגנה יצמיחו וכמ"ש ויניחחו בג"ע [בגן עדן] לעבדה ולשמרה לעבדה זו רמ"ח מ"ע [מצות עשה] ולשמרה זו שס"ה ל"ת [לא תעשה].

רמה זו נמשלה למה שהארץ והגן מצמיחים, ככתוב: "ויניחחו בגן עדן לעבדה ולשמרה": "לעבדה" — אלו רמ"ח מצוות עשה; "ולשמרה" — אלו שס"ה מצוות לא תעשה.

כי הנה נראה בחוש שהזרע והגרעין אינם בערך להיות מהם צמיחה רבה כ"כ [כל כך] מצד עצמן

שהרי אנו רואים בחוש שהזרע והגרעין אינם בעלי ערך כזה שמכוח עצמם יצמח מהם יכול כה רב;

אלא שזהו ע"י כח הצומח שיש בארץ מעשרה מאמרות ממאמר תדשא הארץ דשא כו' שהוא מבחי' מל' דמל' דעשייה.

אלא הדבר נעשה מכוח הצמיחה המצוי בארץ מכוח עשרת המאמרות, מן המאמר "תדשא הארץ דשא" וכו', שהוא מבחינת מלכות דמלכות דעשייה.

15 וכח הצומח הזה הוא בחי' כח היולי להצמיח כל מיני עונג וטעם ומאכל כו' והגרעין הנזרע אינו

וכוח הצמיחה הזה הוא בחינה של כוח היולי, בלתי מובחן, להצמיח כל מיני תענוג, טעם ומאכל וכו'. והגרעין שנזרע אינו אלא

אלא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] להמשיך מכח הצומח ההיולי להצמיח מין זה הפרטי כפי הגרעין הנזרע כו' והכח הזה בארץ הוא מפני שנעוץ תחלתן בסופן.

העלאת מ"ן, כדי להמשיך מכוח הצמיחה ההיולי את הכוח להצמיח את המין המסוים הזה, בהתאם לגרעין שנזרע וכו'. וכוח זה מצוי בארץ מפני ש"נעוץ תחילתן בסופן".

16 וכמ"ש ענין זה באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה איהו וחיהו במ"ש ועוד זאת כו' הוא מראה כחה ויכולתה

ביסוד העפר כו' המצמיח תמיד יש מאין כו' ע"ש.

וכפי שנכתב ענין זה באגרת הקודש, במאמר המתחיל "איהו וחיהו", בדברים "ועוד זאת כו'": "היא מראה את כוחה ויכולתה ביסוד העפר כו'", "המצמיח תמיד יש מאין כו'"; עיינו שם.

וכמ"כ [וכמו כן] הוא ענין מעשה המצות הוא ענין זורע צדקות שכל מעשה הצדקה וכן כל המצות שנקי בשם צדקה.

כך גם קיום המצוות הוא בבחינת "זורע צדקות": כל מעשה של צדקה, וכן כל המצוות, שנקראות בשם צדקה,

נמשלה לזריעה שהגרעין אין בו ריח וטעם כלל וכך כל מעשה המצות הם מלובשים בדברים גשמיים ועכ"ז [ועם כל זה] הם בחי' העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] לשרש נש"י [נשמות ישראל] שהיא בחי' ארץ העליונה מל' דאצילות כו'

נמשל לזריעה: בגרעין אין כלל ריח וטעם, וכך קיום כל המצוות מלובש בדברים גשמיים; ואף על פי כן, הוא בבחינת העלאת מ"ן לשרש נשמות ישראל, שהיא בבחינת הארץ העליונה, מלכות דאצילות כו',

שבהנזרעים המצות ועיי"ז מצמיח ישועות גילוי אור א"ב [א"ס] ב"ה והיינו על ידי שבארץ העליונה יש הכח הזה להצמיח כו'

שבה נזרעות המצות, ועל ידי כך "מצמיח ישועות" — גילוי אור אין סוף ברוך הוא. כלומר, בארץ העליונה יש כוח זה להצמיח כו';

כי נעוץ תחלתן בסופן שהמלי' שרשה בכתר שהכתר הוא בחי' מקור התענוגים ועיי' כל מצוה נצמח גילוי עונג עליון בפרט שהוא מקור מצוה זו כו'

כי "נעוץ תחילתן בסופן": שורשה של מלכות הוא בכתר, וכתר הוא בבחינת מקור התענוגים; ועל ידי כל מצוה צומח גילוי של התענוג העליון הפרטי שהוא מקור מצוה זו כו'.

(ועיי' מ"ש מזה באריכות ע"פ הבאים ישרש יעקב וע"פ כי תבואו אל הארץ ושבתה הארץ כו' ובאגה"ק [ובאגרת הקודש] ד"ה זורע צדקות ע"ש).

(ועיינו במה שנכתב על כך בהרחבה על הפסוק "הבאים ישרש יעקב", ועל הפסוק "כי תבואו אל הארץ ושבתה הארץ" כו', וכן באגרת הקודש, במאמר המתחיל "זורע צדקות"; עיינו שם.)

והנה פ"י וכנגה זרועיה הם כי זריעות שהם בחי' כוונת המצות ומעשה המצוה עצמה כו'

והנה, פירוש "וכנגה זרועיה" הוא שיש כאן שתי זריעות, שהן בבחינת כוונת המצות ומעשה המצוה עצמו כו':

שכוונת המצוה הוא הזריעה להצמיח גילוי עונג העליון בגי'ע [בגן עדן] העליון ששם מאיר בחי' בינה ומהמצוה עצמה

כוונת המצוה היא הזריעה המצמיחה גילוי של התענוג העליון בגן עדן העליון, שבו מאירה בחינת בינה; ומהמצוה עצמה

היא הזריעה להצמיח ממנה הגילוי בגי'ע [בגן עדן] התחתון שבו מאיר בחי' מלכות ועמ"ש מענין גי'ע [גן עדן] התחתון והעליון בסד"ה ועתה יגדל נא כח אד'.
הוא הזריעה שמצמיחה ממנה את הגילוי בגן עדן התחתון, שבו מאירה בחינת מלכות. ועיינו במה שנכתב על עניין גן עדן התחתון והעליון בסוף המאמר המתחיל "ועתה יגדל נא כוחו של היי".

17 ועוד בחי' ג' כארץ תוציא צמחה הוא ע"י מצות אנשים מלומדה שבלי כוונה כו' כמו שנת' [שנתבאר] למעלה.

ועוד, יש בחינה שלישית: "כפי שהארץ מצמיחה את צמחה" — הדבר נעשה באמצעות "מצוות אנשים מלומדה", בלי כוונה וכו', כפי שהוסבר לעיל.

כן אדי הוי' יצמיח צדקה ותהלה הוא בחינת ההתגלות שבר"ה [שבראש השנה] ויוהכ"פ [ביום הכפורים] שהוא מבחי' המלך הקדוש בחינת קדושתו שלמעלה מקדושתכם כו'

"כך ה' הוי' יצמיח צדקה ותהילה" — זוהי בחינת ההתגלות של ראש השנה ויום הכיפורים, הנוכעת מבחינת "המלך הקדוש", מבחינת "קדושתו שלמעלה מקדושתכם" וכו'.

והוא ע"ד המבואר בספרא דצניעותא בזהר תרומה קע"ז א' בהאי זמנא (דהיינו ביוה"כ [ביום הכפורים] ור"ה [וראש השנה] ע"ש)

והדבר דומה למבואר בספרא דצניעותא שבזוהר, תרומה, [דף] 177a: "בעת הזאת" (כלומר ביום הכיפורים ובראש השנה; ראו שם):

אדי הוי' אתה החלות להראות את עבדך את גדלך כו' ופי' אתה החלות היא בחינת אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לבד כמ"ש במ"א באריכות ע"פ ואתחנן כו'

"ה' הוי', אתה החילות להראות את עבדך את גדלך" וכו'. פירוש "אתה החילות" הוא בחינת אתערותא דלעילא בלבד, כמבואר באריכות במקום אחר על הפסוק "ואתחנן" וכו';

ע"ש והיא בחי' קדושתו כו' הנ"ל כי בחי' אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] זו היינו כמו שבתחילת הבריאה כי חפץ חסד הוא

ראו שם. וזוהי בחינת "קדושתו" כו' שנזכרה לעיל, שכן בחינה זו של אתערותא דלעילא דומה למה שהיה בתחילת הבריאה, "כי חפץ חסד הוא".

ולכן מתגלה בחינה זו בר"ה [בראש השנה] שהוא זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון שהוא בחי' כי חפץ חסד הוא לכן בכל ר"ה [ראש השנה] מתעורר גילוי זה.

לכן בחינה זו מתגלה בראש השנה, שהוא "יום תחילת מעשיך, זיכרון ליום ראשון", והוא בחינת "כי חפץ חסד הוא". לכן בכל ראש השנה מתעוררת התגלות זו.

18 וזהו בהאי זמנא אתה החילות כו' וזהו ענין אדי הוי' כי שם אדי מאיר בר"ה [בראש השנה]

וזהו [פירוש] "בעת הזאת: אתה החילות" וכו'. וזהו פירוש "אדי הוי'": כי שם אדי מאיר בראש השנה,

כי ר"ה [ראש השנה] הוא בנין המלי' שהיא בחי' שם אדי דינא דמלכותא אותיות אדי ושם הוי' בניקוד אלקים הוא בחי' בינה שהוא בחי' יוהכ"פ [יום הכפורים] אימא עילאה כו'

כי ראש השנה הוא בניין המלכות, שהיא בחינת שם אדי — "דינא דמלכותא", [כאשר "דינא" מורכב מאותיות אדי']. ושם הוי' בניקוד אלקים הוא בחינת בינה, שהיא בחינת יום הכיפורים, אימא עילאה וכו';

שלכן יוהכ"פ [יום הכפורים] אין בו אכילה ושתייה כמו העוה"ב [העולם הבא] שאין בו אכילה ושתייה ועוה"ב [ועולם הבא] הוא מבחינת בינה כו'

ולכן אין אכילה ושתייה ביום הכיפורים, כמו בעולם הבא, שאין בו אכילה ושתייה; והעולם הבא הוא מבחינת בינה וכו'.

ועי' נאמר כן אדי הוי' יצמיח צדקה ותהלה שהן ב' שמות דאדי הוי' אתה החלות כו'.

ועל כך נאמר: "כן אדי הוי' יצמיח צדקה ותהילה". אלו הם שני השמות שב"אדי הוי', אתה החילות" וכו'.

19 וזהו ענין י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] דכתיב ויעבור ה' על פניו פי' שעובר מלמעלה מבחינת פניו.

וזהו עניינן של שלוש-עשרה מידות הרחמים, שעליהן נאמר: "ויעבור ה' על פניו". פירוש הדבר הוא שהוא עובר מלמעלה מבחינת פניו,

דהיינו מבחי' עתיק שלמעלה מא"א [מאריך אנפין] ומשם נמשכים י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] ועיקר התגלות זו הוא בנעילה דיוהכ"פ [דיום הכפורים] וסיבת המשכה והעברה זו שעובר על פניו כו' הוא מבחי'

כלומר, מבחינת עתיק, שלמעלה מאריך אנפין; ומשם נמשכות שלוש-עשרה מידות הרחמים. עיקר הגילוי הזה הוא בתפילת נעילה של יום הכיפורים. והסיבה להמשכה ולמעבר הזה, לכך שהוא "עובר על פניו" וכו', היא מבחינת

כי חפץ חסד הוא ובר"ה [ובראש השנה] מתחיל בחי' גילוי זה שהוא בחי' תחלת מעשיך פי' תחלת מעשיך היינו כענין אתה החלות כו' ונגמר בנעילה דיוהכ"פ [דיום הכפורים].

"כי חפץ חסד הוא". ובראש השנה מתחיל גילוי של בחינה זו, שהיא בחינת "תחילת מעשיך". פירוש "תחילת מעשיך" הוא על דרך "אתה החלות" וכו', והגילוי נשלם בנעילה של יום הכיפורים.

20 ומעין זה יובן ג"כ בברכת המצות שאמרו מברך עליהן עובר לעשייתן פי' עובר הוא ג"כ ע"ד הנ"ל בפי'

ויעבור ה' על פניו כו' דר"ל [דרוזה לומר] שעובר מלמעלה מבחי' עשייתן דהמצוה עצמה

כך יובן גם בנוגע לברכה על המצוות, שעליהן אמרו: "מברך עליהן עובר לעשייתן". משמעות המילה "עובר" היא גם על דרך המבואר לעיל בפירוש "ויעבור ה' על פניו" וכו': כלומר, הוא עובר מלמעלה מבחינת עשייתן, שהיא המצווה עצמה;

דהיינו מבחי' אור מקיף שהוא למעלה מהמצווה עצמה שהיא בחי' א"פ [אור פנימי] רמ"ח אברין כו' וכנ"ל ששרש ברכת המצות נמשך ג"כ מבחי' אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] דאתה החלות כו'.

כלומר, מבחינת אור מקיף, שלמעלה מהמצווה עצמה, שהיא בחינת אור פנימי — רמ"ח איברים וכו'. וכמבואר לעיל, שורש הברכה על המצוות נמשך גם מבחינת אתערותא דלעילא של "אתה החלות" וכו'.

21 וזהו ענין המלך הקדוש שאומרים בעשרת ימי תשובה דוקא דהנה פי' קדוש בוי"ו היינו המשכת י"ג

ת"ד [תיקוני דיקנא] שהן בחי' יודי"ן ווי"ן שהשערות הן בחי' ווי"ן והאור שבתוך השערה הוא בחי' יודי"ן כמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] ר"פ תולדות.

וזהו ענינו של "המלך הקדוש", שאומרים דווקא בעשרת ימי תשובה. פירוש "קדוש" בוי"ו הוא המשכת י"ג תיקוני דיקנא, שהם בחינת יודי"ן ווי"ן: השערות הן בחינת ווי"ן, והאור שבתוך השערה הוא בחינת יודי"ן, ככתוב בלקוטי תורה של האריז"ל, בתחילת פרשת תולדות.

אך מה שאומרים המלך הקדוש היינו שנמשך האור ביי"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] מבחי' מלכות דא"ס שהוא בחי' עתיק דאצילות שלמעלה מא"א [מאריך אנפין] ומשם מאיר האור הנמשך ביי"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] כו' וזהו המלך הקדוש והוא המשכה מבחי' קדושתו שלמעלה מקדושתכם כנ"ל.

אך כשאומרים "המלך הקדוש", הכוונה היא שהאור שבי"ג תיקוני דיקנא נמשך מבחינת מלכות דא"ס סוף, שהיא בחינת עתיק דאצילות, שלמעלה מאריך אנפין; ומשם מאיר האור הנמשך ביי"ג תיקוני דיקנא וכו'. וזהו "המלך הקדוש", והיא המשכה מבחינת "קדושתו שלמעלה מקדושתכם", כנוכר לעיל.

(ובזה מתורץ דהנה המצות שרשן מגלגלתא דא"א וא"כ איך הפגם שנעשה במעשה המצות יתוקן ע"י גילוי י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] שהן י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] שהיא רק המשכה בבחינת שערות לבד והשערות אינו ערוך לעלצמיות המוח כו')

(ובכך מתיישבת הקושיה: שורש המצוות הוא בגלגלתא דאריך אנפין, ואם כן, כיצד יתוקן הפגם שנעשה בקיום המצוות על ידי גילוי י"ג מידות הרחמים, שהן י"ג תיקוני דיקנא, שאינם אלא המשכה בבחינת שערות בלבד? הרי השערות אינן בערך לעצמות המוח וכו')

אלא שהוא מטעם הנ"ל כי האור הנמשך ומתלבש בהן נמשך מבחי' עתיק שלמעלה מא"א [מאריך אנפין] ובמבוא שערים ש"ג ח"ב [חלק ב'] פ"ה שפנימית י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] נמשכים מאוירא ששם מתגלה הדעת דעתיק כו'. ועיין מזה ג"כ בהרמ"ז [בהרב משה זכות] פ' ויקרא)

אלא שהדבר הוא מהטעם שנזכר לעיל: האור הנמשך ומתלבש בהן נמשך מבחינת עתיק, שלמעלה מאריך אנפין. ובספר Mevo She'arim, Sha'ar 3, Part 2, chapter 5, נאמר שהפנימיות של י"ג תיקוני דיקנא נמשכת מאוירא, ששם מתגלה הדעת דעתיק וכו'. ועיינו בעניין זה גם ב-Ramaz, Parshas Vayikra.

(בדף ט"ו ע"ב) ובפ' אמור (בדף צ"ד) בשם הלק"ת [הלכותי תורה (להאריז"ל)] שיש ב' בחי' בדיקנא שערות והפנימית וזה הפנימית הוא מע תיק והוא מאיר בזמן הרצון כו' (בדף ט"ו ע"ב), ובפרשת אמור (בדף צ"ד), בשם לקוטי תורה של האריז"ל, שיש שתי בחינות בדיקנא: השערות והפנימיות; והפנימיות היא מעתיק, והיא מאירה בזמן הרצון וכו';

ע"ש ועיין עוד מענין י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] בפרדס שער הצחצחות פרק א' עד סוף פ"ד ועכ"פ [ועל כל פנים] בר"ה [בראש השנה] ויוהכ"פ [ביום הכפורים] שאומרים המלך הקדוש היינו שממשיכים ב"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] מבחי' קדושת שלמעלה מקדושתכם לכן הוא מכפר על הפגמים דמעשה המצות כו'.

עיינו שם. ועיינו עוד בעניין י"ג מידות הרחמים בספר Pardes, Sha'ar HaTzachtzachos, מפרק א' ועד סוף פרק ד'. מכל מקום, בראש השנה וביום הכיפורים, כשאומרים "המלך הקדוש", הכוונה היא שממשיכים [אור] ב"ג תיקוני דיקנא מבחינת "קדושת שלמעלה מקדושתכם"; ולכן הוא מכפר על הפגמים שנעשו בקיום המצוות וכו'.

22 ועי"ל [ועוד יש לומר] כי התורה ומצות עצמן הם בזו"נ [בזעיר אנפין ונוקבא] דאצילות בסוד השמים כסאי והארץ הדום רגלי אלא ששרשן ממו"ס [ממוחא סתימאה] וגלגלתא דא"א והי"ג מדות הרחמים הם י"ג מכילין דא"א עצמן והאור הנמשך ומתלבש בהן הוא מעתיק ממש.

ועוד אפשר לומר: התורה והמצוות עצמן הן בז"א ונוקבא דאצילות, בסוד "השמים כסאי והארץ הדום רגלי", אלא ששורשן ממוחא סתימאה וגלגלתא דאריך אנפין; ואילו י"ג מדות הרחמים הן י"ג המכילין של אריך אנפין עצמו, והאור הנמשך ומתלבש בהן הוא מעתיק עצמו.

ועמ"ש בביאור דבגדי לבן דכה"ג [דכהן גדול] ביוהכ"פ [ביום הכפורים] בפ' אחרי. ובזה יובן דהנה יוהכ"פ [יום הכפורים] נק' שבת שבתון שהוא למעלה מבחי' שבת כמ"ש במ"א באריכות בד"ה האזינו השמים כו' ועיין במה שכתוב בביאור על בגדי הלבן של הכהן הגדול ביום הכיפורים, בפרשת אחרי. ובכך יובן שיום הכיפורים נקרא "שבת שבתון", שהוא למעלה מבחינת שבת, כמו שנתבאר באריכות במקום אחר, במאמר המתחיל "האזינו השמים" וכו'.

ואף על פי כן הרי יוהכ"פ [יום הכפורים] נקרא בשם מקרא קדש ושבת הוא קדש עצמו עיין בזהר פ' אמור (דף צ"ד).

ואף על פי כן, יום הכיפורים נקרא "מקרא קודש", ואילו שבת היא קודש עצמה; עיין בזהר, פרשת אמור (דף צ"ד).

אך כי לפי שבחינת קדושה זו דיוהכ"פ [דיום הכפורים] היא מבחי' קדושתו כו' כנ"ל לכן גם בחי' מקרא קדש דבחינה זו גבוהה הרבה יותר מעצם הקדש דקדושתכם כו'.

אלא [ההסבר הוא]: מאחר שדרגת הקדושה של יום הכיפורים היא מבחינת "קדושתו" וכו', כנזכר לעיל, לכן גם בחינת "מקרא קודש" של דרגה זו גבוהה הרבה יותר מעצם הקודש של "קדושתכם" וכו'.

וכמו שבי"ג מדות הרחמים עם היותן ב"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] שהן רק בחינת שערות וקדוש בוי"ו ואעפ"כ [ואף על פי כן] הם ממלאים הפגמים שנעשו בתומ"צ [בתורה ומצות] שהן מבחי' קדש העליון עצמו כו'.

וכמו ב"ג מדות הרחמים: אף שהן ב"ג תיקוני דיקנא, שהם בחינת שערות כלכד, ובבחינת "קדוש" כו', אף על פי כן הן משלימות את הפגמים שנעשו בתורה ובמצוות, שהן מבחינת הקודש העליון עצמו וכו'.

אלא לפי שבהן נמשך ומתלבש מבחי' קדושתו כו' בחי' עתיק לכן אע"פ [אף על פי] שההמשכה נמשך רק דרך בחי' שערות וקדוש בוי"ו הוא גבוה מבחי' קדש עצמו הנמשך ע"י התומ"צ [התורה ומצות] וכמ"ש נושא עון כו'.

אלא מפני שנמשך ומתלבש בהן [אור] מבחינת "קדושתו" וכו', מבחינת עתיק. לכן, אף שההמשכה באה רק דרך בחינת שערות ו"קדוש" כו', היא גבוהה מבחינת הקודש עצמה שנמשכת באמצעות התורה והמצוות, וכמו שכתוב: "נושא עון" וכו'.

23 ויובן עוד ע"ד מאמר בכ"ר [בבראשית רבה] פ' ס' יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים וכמ"ל

[וכמה שכתוב לעיל] דפ"י שיחה הוא משל על ההמשכה שבבחי' שערות ונובלות ואעפ"כ [ואף על פי כן] יפה שיחתן כו'.

הדבר יובן גם על פי מאמר חז"ל בבראשית רבה, פרשה ס': "יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים". וכפי שנכתב לעיל, "שיחה" היא משל להמשכה שבבחינת שערות ונובלות; ואף על פי כן, "יפה שיחתן" וכו'.

והיינו לפי שהאבות שרשן מחגי"ת [מחסד גבורה תפארת] דעתיק כמ"ש בד"ה אם בחקתי בענין בעבר הנהר ישבו אבותיכם ועיין בהרמ"ז [בהרב משה זכות] פ' אמור

וזהו מפני ששורש האבות הוא בחגי"ת דעתיק, כמו שכתוב במאמר המתחיל "אם בחוקותי", בעניין "בעבר הנהר ישבו אבותיכם"; ועיינו גם בהרמ"ז על פרשת אמור

(דצ"ט ע"ב) גבי ואפיק לון מגו נהרא כו' והוא שרש ומקור האור הנמשך ביי"ג ת"ד [תיקוני דיקנא].

(צט, ב), על דברי הזוהר "ואפיק לון מגו נהרא" וכו'. וזהו השורש והמקור של האור הנמשך ביי"ג תיקוני דיקנא.

ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] עד אברהם לא היה זקנה כו' בגמרא פ"ז [פרק ז'] דב"מ [דבבא מציעא] (דף

פ"ז [פרק ז'] ע"א) ובסנהדרין פרק חלק (דף ק"ז ע"ב) וברכות תולדות פס"ה

ולכן אמרו חז"ל: "עד אברהם לא היה זקנה" וכו', בגמרא, בפרק ז' דבבא מציעא (דף פ"ז ע"א), ובסנהדרין, בפרק חלק (דף ק"ז ע"ב), ובבראשית רבה, תולדות, פרשה ס"ה.

ולכן תיקון הראשון מיי"ד ת"ד [תיקוני דיקנא] שם אל שהוא חסד שהוא בחינת אברהם כמ"ש וחסד לאברהם. וזהו ענין יפה שיחתן כו' מתורתן של בנים וכו"ל.

ולכן התיקון הראשון מיי"ג תיקוני דיקנא הוא השם אל, שהוא חסד, בחינתו של אברהם, כמו שכתוב "וחסד לאברהם". וזהו ענין "יפה שיחתן" וכו' "מתורתן של בנים", כנזכר לעיל.

ועד"ז נתבאר במ"א גבי תנופת שתי הלחם ע"ג [על גבי] שתי הכבשים דמה שחכמה ובינה יונקים ממזלות דא"א שהוא מבחי"י י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] הוא גבוה יותר ממה שמלבישים לזרועות דא"א שהם חו"ג [חסד וגבורה] ע"ש.

ועל דרך זה הוסבר במקום אחר, בענין תנופת שתי הלחם על גבי שני הכבשים, שחכמה ובינה יונקות מהמזלות דא"א, שהם מבחינת י"ג תיקוני דיקנא, ובכך הן גבוהות יותר מאשר כשהן מלבישות את זרועות דא"א, שהן חסד וגבורה; עיינו שם.

ועמ"ש בדרוש יו"ט [יום טוב] הראשון של ר"ה [ראש השנה] שחל להיות בשבת גם הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] שלשה הטעמים הקב"ה בעוה"ז מעין העולם הבא אלו הן אברהם יצחק ויעקב כדאיתא בגמרא ספ"ק [סוף פרק קמא] דב"ב [דבבא בתרא] (ד"י א').

ועיינו במה שנכתב בדרוש ליום טוב הראשון של ראש השנה שחל בשבת. ועוד אמרו חז"ל: "שלשה הטעמים הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא: אלו הם אברהם, יצחק ויעקב", כמובא בגמרא, בסוף הפרק הראשון של בבא בתרא (דף י"ז ע"א).

ועמ"ש מזה סד"ה קול דודי. ועוה"ב [ועולם הבא] נק' ודרך חיים שלמעלה מנר מצוה ותורה אור כדאיתא בגמרא פ"ק [פרק קמא] דברכו ת (ד"ה סע"א [סוף עמוד א']) וברכות בראשית ס"פ ט'.

ועיינו במה שנכתב על כך בסוף המאמר המתחיל "קול דודי". והעולם הבא נקרא "דרך חיים", שהיא למעלה מ"נר מצווה ותורה אור", כמובא בגמרא, בפרק הראשון של ברכות (דף ה', סוף ע"א), ובבראשית רבה, סוף פרשה ט';

שמות פ' א'. וענין בחי' ודרך חיים היינו פנימית התורה שיתגלה לעי"ל [לעתיד לבוא] עמ"ש מזה ע"פ תורה צוה וע"פ כי על כל כבוד חופה.

שמות, סעיף א. והבחינה של "דרך חיים" היא פנימיות התורה, שתתגלה לעתיד לבוא; ראו מה שנכתב על [הפסוק] "תורה [משה] ציווה" ועל [הפסוק] "כי על כל כבוד חופה".

24 וזהו ג"כ מ"ש ענין השמים החדשים כו' עומדים לפני. שלמעלה מבחי' השמים כסאי והארץ הדום רגלי שהוא ענין כי נר מצוה ותורה אור כו'.

וזהו גם [הפירוש של] הנאמר על "השמים החדשים" וכו', "העומדים לפני": שהם למעלה מבחינת "השמים כסאי והארץ הדום רגלי", שהיא עניין "כי נר מצוה ותורה אור" וכו'.

ולואת יפה שיחתן כו' מתורתן של בנים וזהו ענין ההמשכה שממשיכים בעשיית [בעשרת ימי תשובה] בירח האיתנים שבו נולדו איתני עולם למלאות הפגמים שבתורתן של בנים.

ולכן "יפה שיחתן" וכו' "מתורתן של בנים". וזהו ענין ההמשכה שאנו ממשיכים בעשרת ימי תשובה, ב"ירח האיתנים", שבו נולדו "איתני עולם", כדי להשלים את הפגמים שבתורתן של בנים.

ועמ"ש עוד מזה בסוף ביאור ע"פ תורה צוה. עוי"ל [עוד יש לומר] בענין יוהכ"פ [יום הכפורים] ושבת בלשון אחר כי

ועיין עוד בזה בסוף הביאור על [הפסוק] "תורה [משה] צוה". אפשר לומר עוד, בענין יום הכיפורים ושבת, בדרך אחרת: כי

הנה יש בחינת קדש ויש בחי' קדש הקדשים שלמעלה מבחי' קדש וכמ"ש בזהר משפטים (דקכ"א).

הנה יש בחינת קודש, ויש בחינת קודש הקודשים, שלמעלה מבחינת קודש, וכמו שכתוב בזהר, משפטים (דף קכ"א).

ושבת הוא בחי' קדש עצמו אבל ביוהכ"פ [ביום הכפורים] נמשך מבחי' קדש הקדשים וזהו שנק' שבת שבתון ולכן ביוהכ"פ [ביום הכפורים] היה נכנס הכה"ג [הכהן גדול] לבית קדש הקדשים כו'

ושבת היא בחינת קודש עצמה, אבל ביום הכיפורים נמשכת הארה מבחינת קודש הקודשים; וזהו הטעם שהוא נקרא "שבת שבתון". ולכן ביום הכיפורים היה הכהן הגדול נכנס לבית קודש הקודשים וכו'.

ולכן גם בחיי מקרא קדש הזה דקדש הקדשים גבוה מעצמיות בחינת הקדש לבד ולכן הוא ממלא ומשלים כל הפגמים שנעשו בקדש כו'. ושני הדרכים קרובים זל"ז [זה לזה] כמוכן.

ולכן גם בחינת מקרא קודש זו, שמקודש הקודשים, גבוהה מעצם בחינת הקודש בלבד; ומשום כך היא ממלאת ומשלימה את כל הפגמים שנעשו בקודש וכו'. ושתי הדרכים קרובות זו לזו, כמוכן.

מיהו גם שבת נקרא שבת שבתון אלא שלא נאמר בו שבת שבתון הוא לכם כמ"ש גבי יוהכ"פ [יום הכפורים] ומבואר מזה סד"ה לבאר ענין יו"כ"פ [יום כפור / יום הכפורים]:

אמנם גם שבת נקראת "שבת שבתון", אלא שלא נאמר בה "שבת שבתון הוא לכם", כפי שנאמר על יום הכיפורים. והעניין מבואר בסוף המאמר הפותח במילים "לבאר ענין יום הכיפורים".

25 ג והנה נש"י [נשמות ישראל] שרשן ממלכות דאצילות ולפי שנעוץ תחלתן בסופן כו' שהמל' שרשה מכתר וכמאמר כתר עליון דאיהו כתר מלכות (וכמ"ל [וכמה שכתוב לעיל] בשם הרע"מ [הרע"א מהימנא] פ' פנחס דרנ"ו ב' ות"ז [ותיקוני זוהר] תיקון עשירי כו')

(3) והנה נשמות ישראל שורשן במלכות של עולם האצילות; ומכיוון ש"נעוץ תחילתן בסופן" וכו', שורש המלכות הוא בכתר, כמאמר "כתר עליון הוא כתר מלכות" (וכפי שנכתב לעיל בשם רע"א מהימנא, פרשת פנחס, דף רנ"ו ע"ב, ותיקוני זוהר תיקון עשירי וכו'),

והיינו מבחי' מלכות דא"ס וע"כ ע"י התשובה יכולים הם להמשיך י"ג הרחמים מבחי' מלכות דא"ס שהוא פנימית הכתר כו'.

כלומר, מבחינת מלכות דא"ס סוף. לכן, באמצעות תשובה, הן יכולות להמשיך את שלוש עשרה מידות הרחמים מבחינת מלכות דא"ס סוף, שהיא פנימיות הכתר וכו'.

וזהו במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד היינו שעל ידי התשובה ממשיך מבחי' עתיק פנימית הכתר מה שאין העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דמעשה המצות מגיע שם.

וזהו "במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד": באמצעות התשובה ממשיכים מבחינת עתיק, פנימיות הכתר, למקום שאליו העלאת מ"ן שבקיום המצוות אינה מגיעה.

וזהו ענין המלך הקדוש. ואומרים זה בכל עשיית [עשרת ימי תשובה] כי יש עשרה עומקים ל"י [ל"י ספירות] שממשיכים בכל יום עומק אחד

וזהו ענין "המלך הקדוש". אומרים זאת בכל עשרת ימי תשובה, משום שיש עשרה עומקים לעשר הספירות, ובכל יום ממשיכים עומק אחד.

(והם בחיי הכתרים דע"ס [דעשר ספירות] שהם בחיי אצילות שבאצילות ע"י [ע"י] בהרמ"ז [בהרב משה זכות] פ' קרח) (דקע"ו) וזהו מילוי כל הפגמים שנעשו בע"ס [בעשר ספירות] שע"י המשכת העומקים מתמלאים הפגמים כו'

(והם בחינת הכתרים של עשר הספירות, שהם בחינת אצילות שבאצילות; ראו ברמ"ז, פרשת קורח) (דף קע"ו). וזהו מילוי כל הפגמים שנעשו בעשר הספירות: על ידי המשכת העומקים מתמלאים הפגמים וכו'.

ומקור המשכה זו הוא ממעמקים קראתיך פ"י ממעמקים ב' עומקים והיינו בחיי עתיק ואריך כו' והיינו ענין המלך הקדוש

ומקור המשכה זו הוא "ממעמקים קראתיך". פירוש "ממעמקים" הוא שני עומקים, והם בחינת עתיק ואריך וכו'. וזהו ענין "המלך הקדוש".

ולכן אומרים זה בכל עשיית [עשרת ימי תשובה] להמשיך לכל העשרה עומקים ממעמקים הנ"ל. וזהו ענין אדי הוי' יצמיח צדקה ותהלה שם אדי ברי"ה [בראש השנה] כו'

לכן אומרים זאת בכל עשרת ימי תשובה, כדי להמשיך לכל עשרת העומקים מן "ממעמקים" הנ"ל. וזהו ענין "אדי הוי' יצמיח צדקה ותהילה": שם אדי בראש השנה וכו'.

(וענין ששם אדי יצמיח גילוי י"ג מדות הרחמים דעתיק יובן ממ"ש בביאור ע"פ ועתה יגדל נא כח אדי כו' בענין אם עונות תשמר י"ה אדי מי יעמוד ע"ש וכדלקמן)

(והענין ששם אדי יצמיח את גילוי שלוש עשרה מדות הרחמים דעתיק יובן ממה שנכתב בביאור על "ועתה יגדל נא כח אדי" וכו', בענין "אם עונות תשמר י"ה, אדי מי יעמוד"; ראו שם, וכפי שיתבאר להלן).

ושם הוי' בניקוד אלקים ביהכ"פ [ביום הכפורים] והיינו כי תהלה שהוא גילוי אור א"ס ב"ה ע"ד בהילו נרו זהו שם הוי'

ושם הוי' מנוקד בניקוד אלקים ביום הכיפורים. כלומר, "תהילה" היא גילוי אור אין סוף ברוך הוא, כפי שנאמר: "בהילו נרו"; זהו שם הוי'.

והנה ע"י גילוי זה דוחה החשך כמ"ש רוממות אל בגרונם כו' ולכן ע"ז בא ניקוד אלקים.

ובאמצעות גילוי זה נדחה החושך, כפי שנאמר: "רוממות אל בגרונם" וגו'; ולכן בא כאן ניקוד אלקים.

וזהו ענין ותהלה נגד כל הגוים ועיקר הענין כי הנה הכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים ויש בו מבחי' תחתונה שבמאציל והוא בחי' מלי דא"ס

וזהו פירוש "ותהלה נגד כל הגוים". ועיקר העניין הוא כך: כתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים, ויש בו מבחינה תחתונה שבמאציל, והיא בחינת מלכות של אין סוף;

וזהו מה שהוא בחי' מקבל מהמאציל א"ס ב"ה ונק' בחי' זו עתיק ויש בו משרש הנאצלים וזהו מה שהוא ראש ומקור לנאצלים ונק' א"א.

וזהו הבחינה שבה הוא בבחינת מקבל מהמאציל, אין סוף ברוך הוא, ובחינה זו נקראת עתיק; ויש בו משרש הנאצלים, וזהו הבחינה שבה הוא הראש והמקור לנאצלים, והיא נקראת אריך אנפין.

26 והנה מצד מה שהוא בחי' מקבל נק' אלקים כי אלקים זהו בחי' מלי סופא דכל דרגין כו' וכך הוא במלי דא"ס.

וביחס לכך שהיא בחינת מקבל, היא נקראת אלקים, שכן אלקים הוא בחינת מלכות, "סוף כל הדרגות" וכו'; וכך הוא גם במלכות דאין סוף.

ומצד מה שהוא משפיע וראש לנאצלים נק' הוי'. ועיין כה"ג [כהאי גוונא] בזהר בלק (דקפ"ז סע"א [סוף עמוד א]) במלי דאצילות שבאצילות נק' מלאך לגבי או"א [אבא ואימא] ובירידתה בבי"ע נקרא הוי' כו'

וביחס לכך שהיא משפיעה וראש לנאצלים, היא נקראת הוי'. ועיינו בעניין דומה בזהר, בלק (דף קפ"ז, סוף ע"א): מלכות דאצילות שבתוך אצילות נקראת מלאך ביחס לאבא ואמא, וכשהיא יורדת לבריאה, יצירה ועשיה היא נקראת הוי' וכו'.

וכנודע בפ"י ואמונה כל זאת וקיים עלינו שבבחינת אצילות נקרא המלכות זאת לשון נוק' [נוקבא] ובירידתה בבי"ע נק' דכר

וכידוע בפירוש "ואמונה כל זאת וקיים עלינו": שבבחינת אצילות המלכות נקראת "זאת", לשון נקבה (נוקבא), וכשהיא יורדת לבריאה, יצירה ועשיה היא נקראת בלשון זכר;

וזהו וקיים לי [לשון] זכר והיינו עלינו ראש לשועלים כו' וכמו שכתוב מזה לעיל בפ' עקב גבי בהמ"ז [ברכת המזון].

וזהו "וקיים", לשון זכר; והיינו "עלינו" — "ראש לשועלים" וכו'. וכמו שכתוב על כך לעיל בפרשת עקב, בעניין ברכת המזון.

וכך יובן גם כן בבחי' מל' דא"ס שנעשה כתר לאצילות כו' וזהו ענין הוי' בניקוד אלקים בחינת הוי' היינו שרש הנאצלים והיותו בניקוד אלקים היינו בחינה תחתונה שבמאציל.

וכך יובן גם בנוגע לבחינת מלכות דאין סוף, שנעשית כתר לאצילות וכו'. וזהו ענין הוי' בניקוד אלקים: בחינת הוי' היא שורש הנאצלים, והיותה בניקוד אלקים פירושו הבחינה התחתונה שבמאציל.

ועד"ז ממש פי' בע"ח [בעץ חיים] (שמ"א ספ"ג [סוף פרק ג']) בענין אני ואין שבחינת אני נקרא מלכות דא"ק [דאדם קדמון] ובחינת אין נק' כשנעשה כתר לאצילות וכ"ה עוד בע"ח [בעץ חיים] ש"ב [של בינונים] פ"ב [פרק ב'].

ובאותו אופן ממש מפרש עץ חיים (שער מ"א, סוף פרק ג') את ענין "אני" ו"אין": בחינת "אני" נקראת מלכות דאדם קדמון, והיא נקראת בחינת "אין" כשהיא נעשית כתר לאצילות; וכך גם בעץ חיים, שער ב', פרק ב'.

וזהו שנק' יוהכ"פ [יום הכפורים] קדוש הוי' שהוא למעלה מבחי' שם הוי' כנ"ל וזהו ענין ז"פ [ז' פעמים] הוי' הוא האלקים שאומרים בנעילה כו'

וזהו הטעם שיום הכיפורים נקרא "קדוש הוי'", שהוא למעלה מבחינת שם הוי', כנ"ל. וזהו ענין אמירת "הוי' הוא האלקים" שבע פעמים בנעילה וכו'.

ועד"ז יש לפרש מ"ש בסבא דמשפטים (דק"ה) דכחי' שמו הגדול היינו שם אלקים כו' ושמו הגדול הוא בחי' א"ס ממש כמ"ש במ"א וזהו אם עונות תשמר י"ה אדני מי יעמוד.

ועל דרך זו יש לפרש את הנאמר בסבא דמשפטים (דף ק"ה), שבחינת "שמו הגדול" היא שם אלקים וכו'; ו"שמו הגדול" הוא בחינת אין סוף ממש, כמו שכתוב במקום אחר. וזהו "אם עונות תשמור י-ה, אדני, מי יעמוד".

והוא משי"כ [מה שכתוב] אד' הוי' יצמיח כו' כי הוי' בניקוד אלקים היינו מי שהוא בחי' בינה

וזהו שכתוב: "אד' הוי' יצמיח" וכו', שכן הוי' בניקוד אלקים הוא "מ"י", כלומר בחינת בינה;

והיינו שמב' שמות אלו נמשך ההתגלות שבר"ה [שבראש השנה] ויוהכ"פ [ויום הכפורים] למלאות כל הפגמים כנ"ל ועיין מזה בזהר בלק (דקפ"ה ע"ב) ועיין במק"מ [במקדש מלך] ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם שהאריך בזה.

כלומר, משני שמות אלו נמשכת ההתגלות של ראש השנה ויום הכיפורים, כדי להשלים את כל הפגמים, כנזכר לעיל. ראו על כך גם בזהר, בלק (דף קפ"ה ע"ב), וכן במקדש מלך וברמ"ז שם, שמאריכים בענין זה.

וזהו מי ימלל גבורות וכו' וכדפי' בזהר יתרו (פ"ג [פרק ג' א']) שהוא מלשון וקטפת מלילות והיינו שמרכז וממתיק הגבורות ועי"ז ישמיע כל תהלתו יצמיח תהלה כו'

וזהו "מי ימלל גבורות" וכו', כפי שמבאר הזוהר, יתרו (פ"ג ע"א): "ימלל" הוא מלשון "וקטפת מלילות", כלומר, הוא מרכז וממתיק את הגבורות; ועל ידי כך "ישמיע כל תהלתו" — "יצמיח תהלה" וכו'.

ועמ"ש סד"ה היום הזה מצוך גבי לתהלה דתהלה פי' אור ועיין ברכות ר"פ תצוה מאירים למי שמאיר כו'

וראו מה שכתוב בסוף המאמר המתחיל "היום הזה מצוך", בעניין "לתהלה": "תהלה" פירושה אור. וראו גם במדרש רבה, בתחילת פרשת תצוה: "מאירים למי שמאיר" וכו'.

ויובן עם מ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג'] נשא (ק"ל ע"א) בענין באור הוי' דהיינו אור א"ס ב"ה המאיר בשם הוי' כמ"ש במ"א בענין ושמרו דרך הוי'.

והענין יובן על פי מה שכתוב בזהר חלק ג', נשא (ק"ל ע"א), בענין "באור הוי'": זהו אור אין סוף ברוך הוא, המאיר בשם הוי', כפי שנתבאר במקום אחר בענין "ושמרו דרך הוי'".

וזהו מ"ש לעכרך בכרית כו' למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהיה לך לאלקים.

וזהו שכתוב: "לעכרך בכרית" וכו', "למען הקים אותך היום לו לעם, והוא יהיה לך לאלקים".

27 וכמ"ש בד"ה אתם נצבים להיות ישראל עלו עד בחי' מחשבה העליונה והוא ית' כביכול השפיל א"ע [את

עצמו] להיות לך לאלקים ור"ל [ורוצה לומר] שישראל לי ראש

וכפי שכתוב במאמר "אתם נצבים", ישראל עלו עד לבחינת המחשבה העליונה, והוא יתברך, כביכול, השפיל את עצמו "להיות לך לאלקים"; כלומר, ישראל הם "לי ראש",

והיינו שמתעלים עד בחי' א"א שנקרא גלגלתא שזהו בחי' ראש והוא מ"ש שאו את ראש כל עדת בני ישראל כו'

כלומר, הם מתעלים עד לבחינת אריך אנפין, שנקרא גלגלתא — הגולגולת, שהיא בחינת ראש. ועל כך נאמר: "שאו את ראש כל עדת בני ישראל" וגו',

לגלגלתם והוא בחי' שרש הנאצלים שעד שם עלו נשיי [נשמות ישראל] והוא ית' המאציל העליון השפיל את עצמו היינו התגלות מלכות דא"ס להיות עתיק לאצילות.

"לגלגלתם"; וזהו בחינת שורש הנאצלים, שעד אליו עלו נשמות ישראל. והוא יתברך, המאציל העליון, השפיל את עצמו — כלומר, מלכות אין סוף התגלה ונעשתה עתיק לאצילות.

28 וזהו ענין המלך הקדוש. וזהו להיות לך לאלקים. ונקי אלקים שהרי הוא בחי' תחתונה שבמאציל כו' וזהו ענינו של "המלך הקדוש", וזהו "להיות לך לאלקים". הוא נקרא אלקים, שהרי הוא הבחינה התחתונה שבמאציל וכו'.

אבל מ"מ זהו תכלית הפנימית שאפשר להתגלות באצילות כו' ויותר יומתק ענין זה בפסוק שבפי' בחקתי והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם.

אך אף על פי כן, זוהי הפנימיות העליונה ביותר שיכולה להתגלות באצילות וכו'. עניין זה יובן ביתר מתיקות מן הפסוק שבפרשת בחוקותי: "והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם".

פי' בתוכם ממש מאחר שיתעלו עד בחי' א"א אשר בו מתלבש ומתגלה בחי' עתיק.

פירושו: ממש "בתוכם", מאחר שהם יתעלו עד לבחינת אריך אנפין, שבה מתלכשת ומתגלה בחינת עתיק.

29 וז"ש [וזהו שכתוב] לי לעם וכ"מ [וכל מקום] שנאמר לי אינו זו לעולם כו' כמ"ש במ"א משום כי פי' לי היינו בחי' עתיק כו' וכ"כ [וכן כתב] ר"פ וארא ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים כו'

וזהו שנאמר "עם לי". ובכל מקום שנאמר בו "לי", אינו זו לעולם וכו', כפי שנכתב במקום אחר, משום שפירוש "לי" הוא בחינת עתיק וכו'. וכך נאמר גם בתחילת פרשת וארא: "ולקחתי אתכם לי לעם, והייתי לכם לאלקים" וכו'.

וידעתם כי אני הוי' פי' מה שעכשיו בחי' לא נודעתי היינו רד"א [רישא דלא אתידע] יומשך בבחי' וידעתם כו'. וז"ש [וזהו שכתוב] במ"ת [במתן תורה] וידבר אלקים כו' אנכי הוי' אלקיך כו'.

"וידעתם כי אני הוי'" — כלומר, מה שכעת הוא בחינת "לא נודעתי", היינו רד"א (רישא דלא אתידע, הראש הבלתי נודע), ימשך בבחינת "וידעתם" וכו'. וזהו שנאמר במתן תורה: "וידבר אלקים" וכו', "אנכי הוי' אלקיך" וכו'.

וז"ש [וזהו שכתוב] ג"כ בברכת יצחק ויתן לך האלקים מטל השמים כו' עיין בזהר יתרו (דפ"ג) ועמ"ש ע"פ שוש אשיש בהוי"ה ותגל נפשי באלקי.

וזהו גם שנאמר בברכת יצחק: "ויתן לך האלקים מטל השמים" וכו'; עיינו בזהר יתרו (דף פ"ג). וכן עיינו במה שנכתב על הפסוק "שוש אשיש בהוי", תגל נפשי באלקי.

דשם נת' [נתבאר] ג"כ כי הגילה היא השמחה בפנימית שגבוה יותר מהשמחה שבחיצונית וכמ"ש ישמח ישראל בעושיו בני ציון יגילו במלכם. ובני ציון הם היקרים ונאמר עליהם יגילו כו' דייקא.

שם מוסבר גם שגילה היא השמחה שבפנימיות, הגבוהה מן השמחה שבחיצונית, כפי שנאמר: "ישמח ישראל בעושיו, בני ציון יגילו במלכם". בני ציון הם היקרים, ועליהם נאמר דווקא "יגילו" וכו'.

30 ועמ"ש מזה ע"פ ציון במשפט תפדה ועד"ז נאמר ה' מלך תגל הארץ ישמחו אים רבים.

ועיינו במה שנכתב על [הפסוק] "ציון במשפט תפדה". ועל דרך זו נאמר: "הוי מלך, תגל הארץ, ישמחו אים רבים".

הרי בארץ שהיא חשובה יותר מאים נאמר תגל כו' וכתוב תגל נפשי באלקי דייקא ולפי הנ"ל אתי שפיר כי הגילה נמשך מגילוי פנימית הכתר בחי עתיק וזהו ענין באלקי כנ"ל.

הרי שעל הארץ, החשובה מן האים, נאמר "תגל" וכו'. ועוד כתוב: "תגל נפשי באלקי" — דווקא. ועל פי מה שנאמר לעיל הדברים מובנים היטב: הגילה נמשכת מגילוי פנימיות הכתר, בחינת עתיק; וזהו ענין "באלקי", כפי שנתבאר לעיל.

אך שם נת' [נתבאר] בע"א [באופן אחר] כי מה שנק' אלקי זהו ע"ש [על שם] שההשפעה מעתיק שהוא גילוי פנימית הכתר א"א להיות כ"א על ידי גבורות וצמצומים כו' וכענין י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] כו'

אך שם נתבאר באופן אחר: הוא נקרא "אלקי" מפני שההשפעה מעתיק, שהוא גילוי פנימיות הכתר, יכולה לבוא רק באמצעות גבורות וצמצומים וכו', בדומה לענין שלושה עשר תיקוני דיקנא וכו'.

נמצא לפ"ז [לפי זה] מצד ההשפעה שמבחי עתיק הוא שנק' בשם אלקים כו' (ועד"ז יתפרש הטעם שאומרים על שם אלקים אלקינו משא"כ בכל השמות).

נמצא אפוא שלגבי ההשפעה מבחינת עתיק הוא נקרא בשם אלקים וכו'. (ועל פי דרך זו יתבאר גם הטעם שאומרים על שם אלקים "אלקינו" — מה שאין כן בשאר השמות.)

והתירוץ כי פי' אלקינו היינו שלנו שימושך בבחינת גילוי ממש לנו וזהו דייקא על ידי שם אלקים שהוא בחינת גבורות כו'. אמר לפני הסתלקותו שכך חלם לו בחלום אז ואמר שהתירוץ פשוט והקושיא טוב כו'):

והתשובה היא שפירוש "אלקינו" הוא "שלנו": שהשפעה תימשך אלינו בגילוי ממש. דבר זה נעשה דווקא באמצעות השם אלקים, שהוא בחינת גבורות וכו'. לפני הסתלקותו אמר שכך עלה לו בחלום באותה שעה, ואמר שהתשובה פשוטה והשאלה טובה וכו').

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/nitzavim/7

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק